

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם העולמית
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*ירושם נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת האזינו וסוכות

אור

מבחן דרגת האדם נקבע בשעת ניסיון

פרשת האזינו דברי פרק לב פסוק (מד) ויבא משה וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן נון:
שאלה:

ויש לשאול מדוע כאן התורה קראה ליהושע בשמו הקודם הושע הרי כבר הוחלף שמו ליהושע?
ללמדנו גדולת יהושע שנהג בענוה בגדולתו כלפני גדולתו:

וכתב לתרץ רש"י שם (מד) הוא והושע בן נון וכו' ולמה קוראו כאן הושע, לומר שלא זחה דעתו עליו, כ שאף על פי שנתנה לו גדולה, השפיל עצמו כאשר מתחלתו: וכן הוא במדרש תנאים לדברים פרק לב פסוק מד הוא והושע בן נון יכול שטפה רוחו עליו משנכנס לגדולה ת"ל הוא והושע בן נון הוא יהושע עד שלא נכנס לגדולה והוא יהושע משנכנס לגדולה שאע"פ שנתמנה פרנס על הצבור הוא יהושע בצדקו: וכיוצא בו אתה אומי' (שמות א ה) ויוסף היה במצ' וכי אין אנו יודעין שיוסף היה במצ' אלא הוא יוסף עד שלא נכנס לגדולה והוא יוסף משנכנס לגדולה שאע"פ שנתמנה מלך על כל ארץ מצרים הוא יוסף בצדקו: וכיוצא בו אתה אומי' (ש"א יז יד) ודוד הוא הקטן וכי אין אנו יודעין שדוד הוא הקטן אלא הוא דוד עד שלא נכנס לגדולה והוא דוד משנכנס לגדולה שאע"פ שנתמנה מלך על כל ישראל הוא דוד בצדקו:

וכן מצינו אצל יוסף:

שמות פרק א (א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו: (ה) ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים: ופרש"י שמות פרק א פסוק ה ויוסף היה במצרים והלא הוא ובניו היו בכלל שבעים, ומה בא ללמדנו, וכי לא היינו יודעים שהוא היה במצרים, אלא להודיע צדקתו של יוסף, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהיה במצרים ונעשה מלך ועומד בצדקו: נמצינו למדים מדברי רש"י התורה מעידה על גדלות יוסף ששמר עצמו ועמד בנסיונות קשים באותה דרגה רוחנית שהיית לו בשעה שישב בחיק אביו ולמד תורה כך שמר עצמו גם בזמן מכירתו לעבד וגם כשהיה בבית פוטיפר וגם כאשר היה בבית הסוהר, ועוד יותר גם בהיותו מושל על כל מצרים האמפריה העולמית דאז, לא שינה דרכו מנהגו ויראתו משמירת קיום התורה והמצוות בכל מצב, ונראה שהא בהא תליא שמפני שמשל בגופו ותאוותיו ועמד בנסיונות גדולים הרי הוא מלך כי איזהו גיבור הכובש את יצרו, ובזכות זה זכה למלוך כיהודי בודד נגד חוקי המדינה שעבד לא ימלוך על כל ארץ מצרים במשך כל ימי חייו שמונים שנה דבר שאין אחר וריע מבריות העולם עד זמננו. כמו כן מצינו במשה ואהרן כדלהלן.

וכן הוא אצל משה ואהרן:

שמות פרק ו (כו) הוא אהרן ומשה אשר אמר יקוק להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם: (כז) הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן: ופרש"י שמות פרק ו פסוק כז הם המדברים וגו' הם שנצטוו הם שקיימו: הוא משה ואהרן הם בשליחותם ובצדקתם מתחלה ועד סוף: הרי לנו שוב שמעידה התורה שמשה ואהרן נשארו באותה דרגה והתנהגות הן בתחילת שליחותם והן אחרי קבלת תפקידם ועמדו בפני המלך פרעה לא ויתרו על כלום מקיום התורה והמצוות, והוא מוסר השכל לכל אדם שעולה לגדולה שלא יבעט כדכתיב וישמן ישורון ויבעט, אלא מושל ברוחו וממשיך בצדקתו כבתחילה ועי"ז מאריך ימים על ממלכתו.

וכן בנסיון המיילדות:

כמו כן מצינו במיילדות כיצד עמדו בנסיון ומה השכר שקיבלו על זה, בשמות פרק א פסוק (טו) ויאמר מלך מצרים למיילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה: (טז) ויאמר ביילדת את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמתן אותו ואם בת היא וחייה: (יז) ותיראן המיילדות את האלהים ולא עשו פאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את היילדים: (יח) ויקרא מלך מצרים למיילדת ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיין את היילדים: (יט) ותאמרן המיילדת אל פרעה כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המיילדת וילדו: (כ) וייטב אלהים למיילדת וירב העם ויעצמו מאד: (כא) ויהי כי יראו המיילדות את האלהים ויעש להם בתיים: (כב) ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד תשליכהו וכל הבת תחיו: פרש"י וייטב למיילדות הכוונה ליעש להם בתיים, ויש להקשות. [א] אם כן מדוע הפסיק הפסוק בורב העם וכן ויהי כי יראו המיילדות? [ב] עוד קשה כיון ששכר זה קיבלו עבור שיראו את השם, אי"כ מדוע כפלה התורה שהרי כבר בפסוק יז כתוב ותיראן המיילדות ומדוע שוב בפסוק כא כתוב ויהי כי יראו המיילדות?

ההבדל בין שני מצבים שעמדו המיילדות

והנראה בביאור העניין שהרי בעצם יש להם ציוי מפרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכהו ואם לא יקיימו את ציוי המלך הם בסכנה, ומצד שני אם יקיימו את ציוי פרעה יהיו בסכנה מצד בני ישראל שברור שיהרגו אותן, ונמצא אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי דממ"נ הן בסכנה, ומאחר ובלאו הכי הם בסכנה ודאי שעדיף לא לקיים את ציוי פרעה ולכאורה אין הוכחה שהן יראי השם, אולם בכל זאת יש קצת יראת השם כי יתכן שסכנת המלך יותר מסכנת בני ישראל, בהיות והמלך יכול לתת להם שמירה וכבוד ושכר, ולמרות זאת העדיפו לפחד מהשם ולא מפרעה, ולכן על יראה זו מתכונת התורה

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

בפסוק יז כאשר היו בתחילת דרכן, והשכר לזה היה כמבואר בפסוק כ וייטב וירב העם ויעצמו מאד, והיינו כי אחרי הכל היו חשודות בעיני בני ישראל שמא הורגים חלק מפחד המלך, וכדי לטהר את שמם עשה להם השם נס שילדו ששה או ששים בכרס אחת וראו כולם כי אדרבא מאז הלכו והתרבו ולא התמעטו וזכו להערכה גדולה מבני ישראל. אולם אחר הנס הזה נוצר מצב חדש ונסיון גדול כיון שהיו כל הזמן בסכנה מצד פרעה, וכעת יכולים לצאת מהסכנה בזה שיהרגו חלק ועדיין הדבר כלל לא יהיה מורגש אצל בני ישראל, ולמרות זאת יראו את השם גם במצב החדש וזה היה נסיון חדש, לכן כותבת התורה שנית ויהי כי יראו המילדות, כיון שזו יראה גדולה מאוד לעומת היראה הקודמת, ולכן על יראה זו זכו לשכר ויעש להם בתים.

מעשה עם הרה"ג יוסף מסלוצק:

מעשה עם הרה"ג יוסף מסלוצק תלמיד הגר"ח ולוז'ין מובא בשם שאל אביך ויגדך כיצד בזכות העמידה בנסיון זכה להיות לגדול בישראל. וכך היה המעשה הוא גדל בעיר סלוצק כילד שובב שלא יכל לשבת ללמוד ועשה כל מעשה קונדס שעלה על רוחו ואהב להציק לכלבים והחתולים ולקנים וכדומה עד שנואש ממנו אביו לחנכו בדרך התורה, והנה יום אחד שמע ילד בוכה וצועק טיפס על העץ להציץ מהחלון מדוע ומי בוכה, ושמע כיצד אביו של הילד מכה את בנו וצועק עליו שלא יתן לו להיות כמו יוסלי ומעדיף מותו מאשר ילך בדרכי יוסלי, שמע הדברים והזדעזע היתכן שמי שרוצה לקלל בנו לוקח את יוסלי כדוגמה הרעה ביותר ואפילו מוות עדיף מלהיות כולו עד כדי כך שמו רע, החליט לתפוס עצמו לידים ולקח עוגות וחילק לכלבים והחתולים אמר להם שהוא נפרד מהן, ובא לאביו ואמר לו שהוא החליט ללכת לשיבה ויתן לו כסף לנסיעה, האבא לא האמין למשמע אוזניו וחשב שעוד איזה מעשה קונדס רוצה לעשות, אך הפציר באביו שאם לא יסכים הוא ילך, ראה אביו שהוא רציני בהחלטתו נתן לו והלך לשיבת ואלוז'ין, כאשר הגיע שאל היכן הבית של הגר"ח ואלוז'ין דפק ונכנס, שאלו הגר"ח מה רצונו השיב שהוא רוצה להיכנס לשיבה, אמר לו בגיל כמה אתה השיבו בגיל שנים עשרה ומה למדת ענה יוסלי כלום, אמר לו הגר"ח הרי לשיבה נכנסים רק בגיל מבוגר ורק מי שנבחן על שני סדרים וכיצד הוא רוצה להיכנס לשיבה, השיבו יוסלי אמנם אינו יודע כלום אך הוא רוצה ללמוד תורה, הגר"ח ברוח קודשו ראה סופו והכניסו וסידר לו מי ילמד איתו חומש משנה גמרה וכך ישב בהתמדה גדולה ועלה ונתעלה בלי גבול, הגיע הבר מצווה שלו עשה אותה בשיבה והמשיך ללמוד בלי ללכת להוריו כלל, לאחר כמה שנים קיבל מכתב מאימו שקרה אסון בעיר ונשרפו כמה חנויות ובניהם החנות של אביו וכעת הצב קשה וכיון שלמד הרבה שנים שיחזור לעזור לאביו, מאוד כאב לו לקבל מכתב כזה ופנה לראש השיבה הגר"ח, השיבו שלא ישית ליבו וימשיך ללמוד, אחרי כמה זמן שוב מגיע מכתב מאימו ובו בשורה יותר קשה שאביו חלה מפאת המצב ולכן מבקשת ממנו שיחזור, שוב נכנס לגר"ח והשיבו שלדעתו ימשיך ללמוד ונשלח קצת סיוע כספי להורים, שוב אחר זמן הגיע מכתב ובו בשורה קשה כי אביו נפטר, נכנס לגר"ח והשתתף בצערם ואמר לו שלדעתו ישב שבעה ואח"כ ימשיך ללמוד, אחר כל זה נפטר רבה של סלוצק ובאו פרנסי העיר לגר"ח שיציע להם רב ויחתנו אותו ויפרנסו אותו בכבוד, השיבם שיש לו רב מיוחד מיד קרא ליוסלי וכאשר נכנס קם לפניו מלא קומתו, הם התפעלו כיצד גדול הדור עומד לפניו ואמר להם הוא הרב שלכם, אך שאלם הגר"ח האם זכור להם ילד מעירם בשם יוסלי, השיבו כן לפני שנים רבות היה ילד שובב אך נעלמו עקבותיו, השיבם הנה הוא ועתה האם אתם מוכנים לקבלו, אמרו שאין להם ספק להרהר אחר עצתו, וקיבלוהו לרב העיר סלוצק וחיתנו ויפרנסו אותו בכבוד יחד עם אימו ושמחה עד מאוד, ובאותו מעמד אמר הגר"ח להרה"ג יוסף מסלוצק שכעת יסביר לו מדוע לא נתן לו ללכת להוריו כיון שידע כי הם נסיונות השטן שהוא מוכן לשרוף החנויות ולהרוג את אביו ובלבד לבטל אותך מתורה בכדי שלא יצא גדול בתורה, אך בזכות זה שעמדת בנסיונות זכית לגדולה והצלחה.

אם לא עכשיו אמתי:

והוא היסוד אשר מלמדנו התנא **באבות פ"א משנה יד** הלל אומר ואם לא עכשיו אמתי, ובפ"ב הלל אומר אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. **עין פי' רבינו יונה** ללמדנו שחובת האדם בכל מצב להמשיך בעבודת ה' ובפרט לימוד תורה. ויש להוסיף הנאמר בשם הח"ח דכל מצב ומצב הוא המתאים ביותר לעבודתנו את ה' לפי תכליתו ולכן לא שייך להמתין למצב אחר. ומבין דרגתו של האדם נמדדת בשעת הניסיון שאינו משנה את עבודת השם שלו, הן אם יש שינוי במעמדו ובתפקידו או במצבו, **ולכן גם במצות סוכה** צריך האדם לקיים את המצוה בשמחה למרות שינוי התנאים כי לשבת ולישון בסוכה אינו כמו בבית וחסר לו את הנוחיות והתנאים של הבית אך למרות הכל שמח במצוה הגדולה שמקיים בסוכה גם כל גופו ועם בגדיו ונעליו דבר שאין בשום מצוה, ובוה נמדד האדם בהערכתו לקיום התורה והמצוות בשמחה תמיד, ובזכות זה נזכה שהקב"ה יפרוס עלינו סוכת שלמה במהרה אמן.

בידידות ואהבה
בברכת שבת שלום וחג שמח
מרדכי מלכא